

MECH *POHLIA MUYLDERMANSII* V ČECHÁCH

Zdeněk Pilous

Abstract: Author reports the moss *Pohlia muyldermansii* Wilcz. & Dem. var. *pseudomuyldermansii* Arts et al. from the sandstone area Teplicko-adršpašské skály near Teplice nad Metují (NE Bohemia) as the first finding in the Czech Republic. This locality is the easternmost one currently known.

Dlouhá léta jsem při bryologickém výzkumu Teplicko-adršpašských skal pozoroval na konci hlavní chodby (u lokality "Sibiř") při úpatí vysokých skal populaci zajímavého druhu paprůtky. Rostlinky byly vždy sterility, teprve na podzim roku 1992 jsem našel jednotlivé rostlinky s množilkami. Po pečlivém prostudování jsem zjistil, že jde o druh *Pohlia muyldermansii* Wilcz. & Dem. Správnost určení pak byla potvrzena i revizí A.J.E. Smithem z Velké Británie.

Gemiferní druh *Pohlia muyldermansii* byl posán poměrně nedávno, a to z území Belgie (Wilczek & Demaret 1970). Arts et al. (1987) ve své práci mimo jiné rozlišili u tohoto druhu vedle nominální variety i var. *pseudomuyldermansii* Arts et al. Dnes je známo u tohoto evropského, suboceánického druhu následující rozšíření: *P. muyldermansii* var. *muyldermansii* - Belgie, Nizozemí, Holandsko; *P. m.* var. *pseudomuyldermansii* - Velká Británie, Irsko, Švýcarsko a zřejmě též Rakousko (Düll 1991 publikoval jediný údaj z Rakouska pouze na druhové úrovni - cf. Düll 1992).

Populace mechu *Pohlia muyldermansii* v Čechách spadá do variety *pseudomuyldermansii* Arts et al. a výskyt představuje izolovanou lokalitu (nejbližší znám z Alp!), která v současné době tvoří i východní hranici areálu celého druhu.

Vzhledem k tomu, že jde o nový druh pro Českou republiku, uvádím vedle kreseb množilek (viz obr. 1.) i jeho stručný popis. Rostlinky husté nebo volné, bledě zelené. Lodyžky 0,5-2 cm dlouhé, přímé, řídce olistěné a řídce větvené, štíhlé, dole s rezavým vlášením. Lístky 0,7-1,3 mm dlouhé a 0,3-0,5 mm široké, široce vejčité kopinaté, dlouze úzce sbíhavé, přímo odstálé, za sucha slabě zatočené. Žebro končí těsně pod špičkou. Buňky ve středu lístku dlouze kosodélné, se slabě ztlustlými buněčnými stěnami, 35-130 x 10-15 μ m, okrajové buňky podlouhlé. Množilky jsou mnohotvárné, závislé na stupni ontogeneze. Nejprve se vytváří při vrcholu lodyžky velmi četné, větvenovité, slabě zatočené, 200-525 μ m dlouhé množilky, na špičce zaoblené nebo někdy přišpičkaté jedním kolkovitým primordiím lístku, později se ve střední části tvoří oranžové, vejčité až krátce válcovité, ve špičce zatupělé množilky a konečně v dolní části velké, jednotlivé, mnohobuněčné, vejčité množilky s několika vyvinutými primordií lístků. Taxon *P. muyldermansii* var. *pseudomuyldermansii* se liší od nominální variety především tvarem množilek druhého stádia, které jsou krátce stopkaté, bočně mírně smáčklé, s buňkami knoflíkovitě vypouklými. Rostlinky z Teplicko-adršpašských skal jsou - zřejmě vlivem extrémních podmínek stanoviště (vlhko, stín) - často poněkud delší, řídce olistěné a bledé, jak tomu u zastíněných rostlin bývá.

Výskytu tohoto druhu v Teplicko-adršpašských skalách budu nadále věnovat pozornost a věřím, že bude nalezen i na jiných místech.

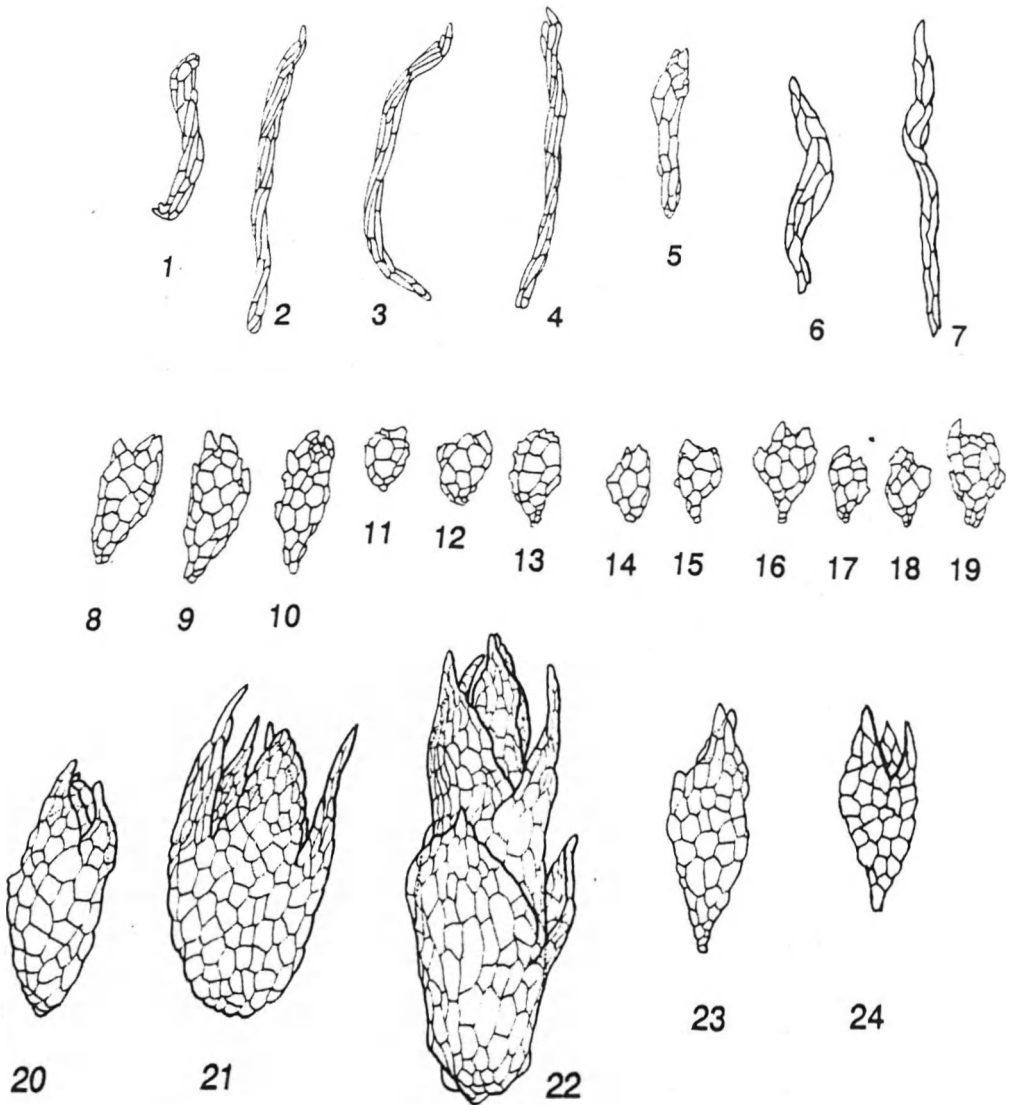
Literatura

Arts T., Nordhorn-Richter G. & Smith A.J.E. (1987): *Pohlia muyldermansii* Wilcz. & Dem. var. *pseudomuyldermansii* var. nov., a new name for *P. muyldermansii* Wilcz. & Dem. sensu Lewis & Smith. - J. Bryol. 14: 635-647.

Düll R. (1991): Die Moose Tirols unter besonderer Berücksichtigung des Pitztals/Ötztaler Alpen. 2. Bände. - 441 p., IDH Verlag, Bad Münstereifel.

Düll R. (1992): Distribution of the European and Macaronesian mosses (Bryophytina). Annotations and progress. - Bryol. Beitr. 8/9: 1-223.

Wilczek R. & Demaret F. (1970): Les Pohlia propagulifères des Belgique. - Bull. Jard. Bot. Nat. Belge 40: 405-422.

Obr. 1. - Množilky *Pohlia myldermansii*. 1-7 - vřetenovité množilky; 8-19 - množilky druhého stádia; 20-24 - velké množilky posledního stádia s primordií lístků [1-5, 8-19, 20-23 - převzato z práce Arts et al. 1987; 6, 7, 24 - množilky rostlinek z Teplicko-adršpašských skal]